

Російський газ є та залишиться для нас дорожче європейського? (розрахунки НГБІ)

Вжито таких скорочень:

МВФ - Міжнародний валютний фонд
СЕГН - Центральноєвропейський газовий хаб (Баумгартен)
ЄЦБ - Європейський центральний банк
СПГ - скраплений природний газ
ТКМ - тисяча кубічних метрів

Якщо окремо не зазначено інакше, під кубічними метрами розуміються стандартні кубічні метри, об'єм яких вимірюється при температурі 20°C та тиску 101,325 кПа. При перетвореннях енергетичних одиниць на об'ємні, згідно з наявною в НГБІ методикою, використано вищу теплоту згоряння російського експортного газу в Європі, як її спільно визначено Міжнародним енергетичним агентством, ОЕСР¹ та Євростатом.

Для пари євро/дол. США використовується щоденний курс ЄЦБ. Для країн, які не входять до Єврозони, - обмінні курси, що встановлюють їхні центральні банки.

Тижневі та місячні показники розраховуються на підставі щоденних величин.

Наведені спотові ціни являють собою ціни з поставкою наступного дня, усереднені та середньозважені по об'ємах наприкінці торговельного дня.

За підсумками II кварталу 2016 р., російський газ у Німеччині став дешевше спотового газу на європейських хабах (рис. 1).

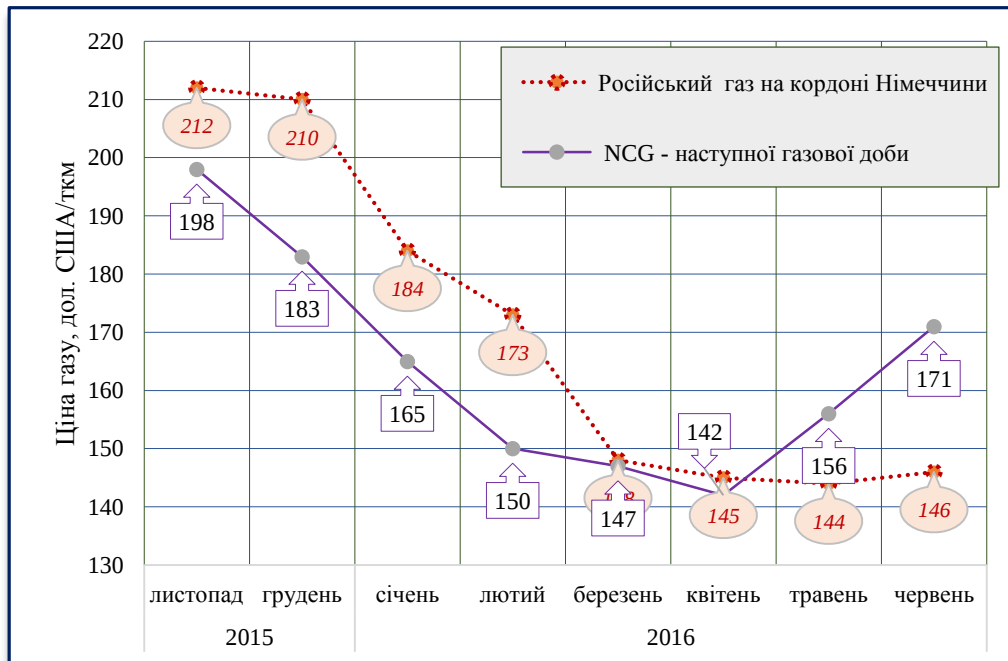

Рисунок 1 – Середні місячні ціни у 2015-2016 рр. на російський експортний газ на кордоні Німеччини та на німецькому хабі NCG (джерела: МВФ/World Gas Intelligence, ICE)

Останнім часом з'явилися окремі нарікання, що, мовляв, російський газ був би для України дешевше європейського імпорту.

Російський газ дешевий лише для однієї європейської країни. Для решти – дорогий.

Без Німеччини, яка старанно ховає дані про свою ціну російського газу, середня ціна російського природного газу в Європі в I кварталі 2016 р. становила **221 дол. США/ткм**. Оцінка середньої ціни II кварталу 2016 р. перевищує **191 дол. США/ткм**

Цими днями Генеральний директорат енергетики Європейської комісії оприлюднив нові дані країн ЄС щодо цін на газ, які вони регулярно доповідають Єврокомісії. Результати його аналізу в НГБІ наведено нижче.

¹ MEA – Міжнародне енергетичне агентство. ОЕСР-Організація економічного співробітництва та розвитку.

Таблиця 1- Середні ціни в I кварталі 2016 р. на газ у країнах Євросоюзу, за даними Єврокомісії (перетворення НГБІ)

дол. США/ткм (крім останньої колонки)

Країна	Ціна рос. газу	Надбавка в ціні країни відносно ціни "Газпрому" для Німеччини	Відносна надбавка, %
Латвія	255	87	52%
Словенія	253	85	51%
Литва	235	67	40%
Румунія	229	61	36%
Італія	228	60	36%
Болгарія	214	46	27%
Естонія	213	45	27%
Угорщина	212	44	26%
Словаччина	211	43	26%
Чехія	205	37	22%
Греція	179	11	7%
Середня ціна російського газу в Європі (без ФРН)	221		
Середній курс ЄЦБ у I кварталі 2016 р. для пари євро/дол. США, обчислений по денних курсових даних, становив 1,1018			

Таблиця 2 - Середні місячні ціни у 2016 р. на російський експортний газ на кордоні Німеччини та на хабі NCG (джерела: МВФ, World Gas Intelligence, ICE)

дол. США/ткм

Рік	Місяць	Російський газ на кордоні Німеччини	NCG спот – поставка наступної газової доби	NCG ф'ючерс - поставка наступного місяця
2016	січень	184	165	155
	лютий	173	150	148
	березень	148	147	145
	квітень	145	142	145
	травень	144	156	159
	червень	146	171	173

З наведених даних (табл.2 вище) середні квартальні ціни 2016 р. розраховуються наступним чином (табл. 3).

Таблиця 3 - Середні квартальні ціни у 2016 р. на російський експортний газ на кордоні Німеччини та на хабі NCG у двох категоріях контрактів (джерела: МВФ, World Gas Intelligence, ICE)

дол. США/ткм

Рік	Російський газ на кордоні Німеччини	NCG спот – поставка наступної газової доби	NCG ф'ючерс - поставка наступного місяця
I квартал 2016 р.	168	154	149
II квартал 2016 р.	145	156	159

ПАТ «Газпром» є мало прозорою компанією. Джерел об'єктивних цінових даних щодо російського природного газу в Європі дуже мало.

З них, дані Єврокомісії виглядають найбільш надійними.

Однак публікуються вони із значним запізненням. Відповідні дані Єврокомісії для II кварталу 2016 р. з'являться не раніше кінця 2016 р. Однак, висновки і тенденції, які випливають з порівняння даних за I квартал 2016 р., виглядають цілком адекватними і для решти 2016 року, формуючи чітке уявлення щодо цікавих нас аспектів ціноутворення.

Таким чином, єдина країна, яка користується великими привілеями у ПАТ «Газпром», є Німеччина.

А навіть Греція або Угорщина, які чітко позиціонують себе як держави високої лояльності стосовно Росії, не можуть похвалитися такими ж цінами, як Німеччина.

Не слід також забувати, що РФ використовує експорт енергоносіїв як одну з головних складових геополітики. Вряд чи Україні слід розраховувати у Росії навіть на ті невеликі привілеї, які мають Греція або Угорщина.

Якщо екстраполювати ціни на російський газ для країн ЄС з I кварталу 2016 р. на II квартал 2016 р., з такою ж відносною зміною, як для Німеччини, то отримуємо наступну картину (табл. 4).

Таблиця 4 - Розраховані середні ціни на природний газ у II кварталі 2016 р. у країнах Євросоюзу, обчислені НГБІ, виходячи з відповідних даних Єврокомісії

дол. США/ткм (крім останньої колонки)

Країна	Розрахована ціна рос. газу	Надбавка в ціні відносно ціни "Газпрому" для Німеччини	% надбавки
Латвія	220	75	52%
Словенія	218	73	51%
Литва	203	58	40%
Румунія	198	53	36%
Італія	197	52	36%
Болгарія	185	40	27%
Естонія	184	39	27%
Угорщина	183	38	26%
Словаччина	182	37	26%
Чехія	177	32	22%
Греція	154	9	7%
Середня ціна російського газу в Європі (без ФРН)	191		

Таким чином, лише для Німеччини та Греції російський експортний газ став у II кварталі 2016 р. нижче середньої спотової ціни на європейських хабах. При цьому, спотова ціна в Європі нижче російських цін не лише на NCG або TTF, а і нижче CEGH у Баумгартені, який не може похвалитися такими ж низькими цінами.

Слід підкреслити, що ціни, наведені вище у табл. 4, є «віртуальними», оскільки ПАТ «Газпром» вряд чи піде для інших країн, ніж Німеччина (можливо, також Греція, Угорщина), на такі ж темпи зменшення ціни.

Зокрема, такий диференційований підхід неодноразово підкреслювався у виступах керівників ПАТ «Газпром», наприклад, О. Медведєва, заступника голови правління ПАТ «Газпром».

В пресі останнім часом з'явилась інформація, що «Газпром» пропонує Україні в третьому кварталі газ по 167,57 дол. США за 1000 куб.м. Але слід враховувати, що «Газпром» в цьому питанні переслідує значною мірою політичні цілі: прив'язати знову український ринок до «російської газової гілки». Тому навіть, якщо це дійсно підтвердиться, закуповувати «на сході» можна не більше, ніж 30% від імпортного обсягу, як це практикується в більшості країн ЄС. Але і тут повинно бути, перш за все, політичне рішення нашої влади, причому з урахуванням Стокгольмського арбітражу.

Так що порівнювати необхідно з розумом.

Quod licet Iovi non licet bovi

ТОВ «Нафтогазбудінформатика»

15.07.16